

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

XXIX. Qui cebeantur vsurarij manifesti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

PUNCTVM XXI.

Qui censentur vsurarij manifesti?

- 1 Vsurarius manifestus quis sit?
- 2 Probabile est non sufficere semel aut iterum mutuum ad vsuras cessasse.
- 3 Accedere debet sententia iudicis, vt vsurarius manifestus penis affici consuevit.
- 4 Qualiter hoc crimen probetur?

VT cognoscamus quibus penis vsurarij afficiantur, sci- re debemus qui vsurarij manifesti, & notij nuncupentur, qui non.

Vsurarius manifestus non solum est qui publice omnibus videtur vsuras exercet, sed qui domi reclusus paratus est illud accedentibus tenerari, dummodo tam in id publice constet. Vt pluribus firmat Menoch. *de arbit. casu. 23 s. n. 8. & seq.* Sed an semel vel iterum vsuras publice exercuisse sufficiat, vt vsurarius manifestus nuncupetur non conueniunt Doctores. Afirmat cum Panormit & alijs Nauar. *capit. 17. numer. 280.* Molina *disputat. 33 s. quod vero. Salas. de vsur. dubitat. 46.* Si enim adulter, fur, & homicida ex vno actu manifestus denominatur, cur non vsurarius? Contrarium nihilominus docuit probabiliter Bart. *in l. 2. numer. 13 ff. de furtis.* Salicet. *in leg. falsus, col. 7. Cod. de furtis.* Ioann. de Anania *cap. quia in omnibus col. 2. Angel. in disp. qua incipit. Astenis miles. col. 2. ver. 2.* quos refert, & legitur Menoch. *de arbitrar. casu 23 s. num. 6. & sequent.* Eo quod hoc delictum ex communi hominum acceptatione frequen- tiam inducit. Vt de meretricie, calumniatore communitur Docto- res tradunt apud Traquellum *de penis legum. casu. 51. ad finem.*

Maiores dubitatio est. An sententia iudicis accedere debeat, vt vsurarius penis a iure impositis afficiatur? Afirmant Federic. de Senis *conf. 62. in fine.* Abbas *conf. 2. numer. 1. vers. veritas dicit lib. 2.* Couarruu. *3. var. cap. 4. numer. 4. vers. quarto etiam.* Menoch. *casu. 23 s. num. 12. & 31.* alias si ex sola notorietate facti vsurarij manifestus penis iuris subiacitur, vt quid iudicis declaratio accedit.

Preterea nemo cogitur in se ipso penam exequi, sed iudicis au- thoritate exequenda est. Hanc sententiam verissima iudicio, cui is qui manifestus vsurarius creditur aliqua reiteratione celare vsuras potest: nam eo casu dicitur manifestus, ea de causa oportet vt sententia manifestetur, ad quam ferendam ordo iudicialium ser- uandus est, quippe citandus est reus, & probationis recipienda, & definitio termini assignandi, vt bene Iulius Clarus *lib. 5. sen- tentiar. juris finalis. quest. 9. vers. quare non nisi in notorijs.* Menoch. *de arbitrar. dicto casu 23 s. numer. 1. & 19.* Quando ve- ro sic manifeste de delicto confiteri, vt nulla tergiversatione ce- lari possit, existimo cum Aretino *conf. 163. num. 6.* iudicium non esse, vt probat text. *in cap. quanto de irat. sat. Episcopi. & c. qua Lotharius. 2. q. 1. bene* tamen esse super notorio pronuntian- dum, quae pronuntiatio potius est penam executio quam iudic- tum. Vt dixit Innocent. *in cap. ex parte 1. de vrb. signifi. c. Grammat. de off. 36. n. 44.*

Multiplacet autem hoc crimen probandum erit. Primum facti euidencia, hae enim se ipsa manifestatur. *e. euidencia de accusat. & ibi Doctores.*

Secundo confessione iudiciali ipsius vsurarij. Vt docent Glossa, & Doctores *cap. quia in omnibus. de vsuris. & cap. 1. eodem tit. in 6.* Quod verum esse affirmant Panorm. & Anania *in dicto cap. quia in omnibus*, eo quod dicat simpliciter sub vsuris mutuas. Et idem est a fortiori etiam si dicat se fuisse vsurarium, quin addi- derit se fuisse vsurarium manifestum. Abbas vero *conf. 1. c. 12. vers. octauum modum. lib. 2.* Socin. Senior. *conf. penult. col. 3. vers. secundo quia lib. 1.* Anton. Buzen. *in cap. ad nostram. num. 26. de empr. & vendit. Felin. in cap. in presentia numer. 13. de probat.* docuerunt necessarium esse fateri vsurarium publicum, seu manifestum fuisse. Sed facile hae sententiae conciliantur, si admi- tamus confessionem iudicalem de mutuo sub vsuris facto, vel qua se vsurarium esse fatetur probare & manifestare se vsurarium esse, non autem probare esse vsurarium manifestum: ad hanc autem qualitatem probandam oportet vt deponat se palam, & frequenter vsuras exercuisse.

Tertio confessione extraiudiciali se frequenter vsuras exercuisse facta coram pluribus testibus (sufficiens hoc delictum probatur, neque opus est fieri in articulo mortis, aut coram notario, vt bene aduertit Syluest. *verb. vsura. q. 9. 1.* Couarruu. *3. var. c. 3. n. 4. vers. seruo licet.* Menoch. *casu. 23 s. n. 2.*

Quarto testibus deponentibus sepe ad vsuras concessisse mu- tum probatur sufficiens hoc delictum. Quod adeo verum est, vt esto non deponat de eisdem actibus, sed de diuersis, & singu- laribus, quia tamen in omnibus actibus eadem quantitas vsura- rum reuertit, sufficiens est ea depositio vt tanquam vsurarius con- demnetur. Ex doctrina Glossae *in leg. ob carmen. ff. de rebus ad suum.* vbi ad probationem alterius rei quae ex pluribus actibus

deducitur testes singulares sufficiunt. Sicuti aduertit plures referens Crauetta *conf. 73. numer. 32.* Couarruu. *3. var. c. 3. n. 5.* Me- hoch. *de arbitrar. casu. 23 s. n. 23.* Quod in nostro regno indubi- tatum est. Nam lex 4. *tit. 6. lib. 8. nona collect.* statuit ex testibus singularibus hoc delictum probari posse, modo tamen testes eius- dem conditionis sint, vt merito iudices eis fidem adhibere de- beant. Vt dicto loco aduertit Couarruu. & Azewedo *dicta leg. 4. numer. 52.* & ob hanc causam Menoch. alijs relatis censet tes- tes idoneos non esse qui ex mutuo commodum aliquod acce- perunt, vel sperant. Quinimo non sufficiunt duo vel tres testes singulares vt plene hoc delictum probent, praeterquam ordina- ria reus puniatur, nisi id iudici visum fuerit speciatim circun- stantibus.

Quinto infamia, coniecturis, alijsue iudicis probari hoc deli- ctum potest, sed non sufficienter vt ad penam ordinariam procedatur, quia haec per se semiplenam inducunt probationem. Excipe nisi incidia & argumenta eius conditionis sint, vt euidenter deli- ctum ostendant. iuxta *cap. cum dicitur de vsuris.* vel nisi infamia probata aliquis testis de actu aliquo singulari deponat, quia tunc videtur integra delicti probatio completi scilicet conuic- tisse vsuram tamen non probetur vsurarium manifestum esse.

Sexto sufficiens probatio deducitur ex libro rationum ipsius vsurarij. Si enim ex illo libro colligitur vsurarium pluries vsuram exercuisse sufficiens erit, vt tanquam vsurarius manifestus declare- tur, quia liber rationum aduersus scribentem praestat sufficientem fidem. Sic Menoch. *de arbitrar. casu. 23 s. n. 30.*

PUNCTVM XXX.

Quae sint poenae vsurariis indictae?

- 1 Vsurarij infamiam incurrunt.
- 2 Incidunt in eam poenam, etiam si vsuras intra limites iure ciuili antiquo permissas exerceant.
- 3 Hae poenae limitantur facta satisfactione, & poenitentia.
- 4 Suspenduntur iure Pontificio ab ordinibus suscipiendis, & beneficio obtinendo, & ab obtentis priuantur.
- 5 Episcopus in hac suspensionis poena dispensat peracta poeni- tentia.
- 6 Deinde a communione altaris arcetur vsurarij.
- 7 Item ab oblationibus prestandis.
- 8 Expenduntur poenae statuae in cap. quia in omnibus de vsu- ris, & in cap. quamquam eodem tit. lib. 6.
- 9 Quae cautio prestanda est ab vsurario?
- 10 Quid nomine testamenti intelligendum veniat?
- 11 Debet esse ab vsurario sic decedente confectum.
- 12 Non debent vsurariis domus loca, neque locus habitatio- nis concedi.
- 13 Vsurarius solutum occasione vsurarum quas ipse accepit repetere non potest.
- 14 Poenae iure nostro regio statuitur.
- 15 Verius videtur in praedictas poenas solum incidere vsura- rium frequenter vsuras exercentem.
- 16 Occultus vsurarius, aut semel vsuras exercens poenis arbi- trarijs affici potest, & debet.

Variae sunt poenae tum iure ciuili, tum Pontificio, tum regio aduersus vsurarios statuae. Prima est infamia *leg. improbum facinus. Cod. quibus ex causis irrogetur infamia. & cap. infames. S. porro. 3. quest. 7. c. inter doctos de excessib. prelatorum.* quam poenam non incurrunt nisi qui manifesti fuerint vsurarij. Vt testatur Couarruu. *3. var. c. 3. n. 2.* Villaguta *de vsur. q. 35. concl. 7.* Molin. *tract. 2. disp. 334. in princ.* quia haec est infamia facti, ideoque factum publicum exigit.

Controuertunt tamen Doctores, An hanc poenam incurrant vsurarij factus intra limites iure ciuili permissos exercentes? Ratione difficultatis praestat, quia ius ciuile punire non potest factum ab ipomet iure permissum, ergo nequit punire iura quam per- mittit: Caterum verius est vsurarios exercentes vsuras intra li- mites a iure ciuili permissos hac poena infamiae affici, prout do- ceterunt Glossa, Cynus, Salicet, & alij *in dicta leg. improbum fa- cinus.* Couarruu. *3. var. cap. 3. numer. 2.* Mol. *dicta disp. 334. post iur. Salas de vsur. dubitat. 47. numer. 2.* Menoch. *de arbitrar. casu 398. numer. 30.* Ex quo enim leges ciuiles vsurarium afficiunt infamia, censendae sunt omnem vsurarium re- probatum afficere, maxime cum omnis vsurarius lege tum Pontificia, tum naturali, tum etiam ciuili nouiori reproberetur.

An autem post peractam poenitentiam infamia cesset? non conueniunt Doctores. Nam Bernard. Diaz de Lugo *in sua pra- ctica. cap. 88.* negatiuam partem tuetur, adducitque pro se Bald. sed immerito, nam vt *ibi dem* notat Salcedo, Baldus *in leg. casus ad finem. ff. de Solutionib.* contrarium docuit. Inquit enim, quod si vsurarij poenitent, & vsuras restituant de equitate canonica fa- miam recuperant. Atque ita tradunt Felin. *cap. 1. col. 12. verbo li- mit. 8. de probat. Mat. de Afflictis singul. 196. Salas de vsur. dub. 47. numer. 1.*

Poenitico